

אידיאה ומתודה: ל"ג עיונים באפלטון

שמואל שקולניקוב, מאגנס, 2008.

מדי פעם מתגנב לבואר הספרים שלנו ספר רציני באמת, כזה שאפשר לנסוק עמו לגבהים שבהם האוויר נקי. שמואל שקולניקוב קיבץ שלושים ושלושה מאמרים פרי הגותו, המתמודדים עם החידות הפילוסופיות הגדולות שאפלטון הוריש לנו, בעיקר עם אלה הנוגעות לפילוסופיה של אפלטון עצמו. ובנוגע לענייננו, חינוך: קשה להבחין, כותב המחבר, בין הפילוסופיה הכללית של אפלטון לבין פילוסופיית החינוך שלו, שתיהן עשויות מקשה אחת. אז מהי מהות החינוך לפי אפלטון? לטהר את הנפש מסתירות כך שתוכל לראות את האידאה של הטוב. ומהי מהות הלמידה? תהליך מלא תשוקה של הבהרת מושגים מובנים למחצה. ומהי מהות ההוראה? דיאלוג "אחד על אחד" שמפעיל מדי פעם את "נשק יום הדין" - אירוניה. ומהי הבעיה המהותית של תורת החינוך של אפלטון? כיצד ליישב בין הדרישה לתהליך התחנכות אישי לבין התוצאה (ראיית האידיאה של הטוב) התקפה לכל האישים; ומהי הבעיה המהותית שלנו? המרחק בין החינוך במערה שלנו לבין החינוך האידאי של אפלטון. נכון, לא כל יסודות החינוך האפלטוני יציבים, אך יסוד היסודות - החינוך כחתיירה למימוש אידיאל כלשהו של שלמות אנושית - ניתן אולי לשיקום.

